

OBICEIURILE DE IARNĂ LA ROMÂNII DIN DREAPTA TISEI (BOUJ, STRÂMTURA)

Elena Ia. Gandic

*Școala medie de cultură generală Nr. 3
de gradul I - II din Bouțul Mic,
Strâmtura, Ucraina*

PREFAȚĂ

Oamenii, și atunci când nu știau să scrie, își exprimau sentimentele și năzuințele, durerile și bucuriile unul altuia prin cuvinte sau cântec. Gândurile erau transmise printr-o expresie, un basm, o doină, un cântec, o baladă sau o legendă. Această durere sau bucurie sufletească a primit numirea de folclor (din limba engleză folk-popor, lore - știință), ceea ce înseamnă înțelepciunea poporului.

Folclorul, chiar și după apariția scrisului, tot folclor s-a numit, deoarece aparține întregului popor și se transmite de la un om la altul, de la o generație la alta pe cale orală, prin graiul viu. Omul are datinile și obiceiurile lui păstrate din străbuni și de la care nu se abate. El e păstrător de legi și datini. Nașterea, copilăria, tinerețea, bărbăția și bătrânețea lui se petrec la fel ca și străbunii lui, care nici ei nu s-au ținut de moda epocii. Omul acesta păstrează multe cunoștințe moștenite din străbuni, o comoară pe care o transmite la acei cu care își duce traiul împreună și o lasă generațiilor viitoare. După cum scria L. Blaga, „originalitatea unui popor nu se manifestă numai la creațiile ce îi aparțin exclusiv, ci și în modul cum se asimilează motivele de largă civilizație...”.

Bouțenii au creat și au perpetuat prin tot răstimpul existenței lor o bogată și suavă creație orală. În acest referat mi-am propus să înfățișez tradițiile și obiceiurile din cătunul Bouț, care sunt așezate pe întreg teritoriul comunei Strâmtura. Cele prezentate aici îmi sunt cunoscute din povestirile bătrânilor și prin trăire personală în această localitate, de peste 26 de ani.

N-au date istorice, cronologice, dar au vechimi seculare, o mărturie vie a tăriei și a continuității neamului nostru. Viața satelor se schimbă, unele obiceiuri sunt pe cale de dispariție. O influență „pozitivă” asupra dispariției obiceiurilor, datinilor, sărbătorilor creștine o are secta iehovistă, care și-a întins o pânză de păianjen peste toate satele românești. Ei caută cu orice preț să distrugă absolut tot ce

a rămas de la străbunii noștri; iehoviștii nu sărbătoresc nici o sărbătoare și chiar interzic copiilor să se bucure de privilegiile sărbătorilor de iarnă, socotind că e un mare păcat și toate acestea sunt niște dogme bisericești. Datoria noastră este de a opri acest fenomen. Este o datorie patriotică și națională de a le păstra și a le transmite generațiilor viitoare.

Folclorul calendaristic ocupă o pagină specială în creația populară orală. El se cântă și se interpretează la sărbătorile de iarnă: Sf. Andrei, Anul Nou, Crăciunul, Sf. Vasile, (Sânt Văsâi), Sf. Ion (Sânt Ion), Bobotează (Iordanul). Aceste sărbători încep odată cu intrarea în postul Crăciunului.

ȘEZĂTORILE

În postul Crăciunului, în trecut se petreceau cele mai multe și frumoase șezători (clăcile). De obicei șezătorile se făceau la gazdele unde erau fete de măritat. Dar de mai multe ori se petreceau la o singură casă, care era mai mare. Feciorii plăteau casa și aduceau băutura, muzica; fetele aduceau sveteală (gaz lampant), mâncare. În șezători fetele torceau, îndrugau lâna (pregăteau lâna pentru cergi), făceau ștrimfi de lână (ciorapi), ciur (dantelă), coseau cămeși.

Fetele se întreceau nu numai la lucru, dar și la horit (la cântat), la dansat. Feciorii veneau mai târziu în șezătoare și de aceea fetele născocseau cele mai hazlii strigături feciorilor. O fată care era mai îndrăzneță lua fusul și se urca pe laiță și începea să strige feciorii:

Îndrug, îndrug !
Pe cine să îndrug?
Pe Ion a lui Văsâi
(Fetele își strigă pe rând drăguțul)
De-s pe munte
Să ină pe punte,
De-s pe deal,
Să ină pe cal.
De-or ini
Tare bine le-om primi.
De n-or ini, or vide
Ce-or păți.

Apoi urmează strigătura mai departe:

Noi Domnului ne-om ruga,
Ca-n dop să poarte foc.
În cioareci - șoareci,
În opinci - furnici.
Și nu ne-om împăca
Până ne-or săruta.

Odată cu sosirea feciorilor începea veseliea cea mare. Tinerii născociau diferite jocuri noi sau se jucau în cele cunoscute, ca de exemplu jocul „**De-a cureaua**”. În mijlocul casei se pune un scaun. Un fecior ia o curea și o atinge cu cureaua pe fata care îi place. Apoi pune cureaua pe scaun și dacă cureaua cade jos, atunci fata sărută feciorul, ia cureaua de jos și atinge un fecior. Așa jocul continuă până trec aproape toți feciorii și fetele.

Alt joc cunoscut în șezători era jocul „**De-a picatul în groapă**”. Un fecior trecea în altă sobă (odaie) și striga să-l audă fetele:

- Ioi!
- Ce-i cu tine?
- Am picat în groapă!
- Cine să te scoată?
- Măria lui Ion!

Fata vine și îl sărută. Și în groapă rămânea fata, jocul continua mai departe.

„**Jocul cu uiaga**” (cu sticla). Feciorii și fetele se așează în roată (în cerc) și un fecior învârtește o sticlă goală și la cine dintre fete se întoarce sticla, pe aceea o sărută. Apoi fata învârtește sticla și merge mai departe. Și încă multe alte jocuri distractive se jucau în șezători, despre care cu nostalgie își aduc aminte bătrânii.

În șezători se învățau colindele, se înțelegeau feciorii cu fetele cine cu cine va umbla a colinda. Tot în șezători se înfiripa dragostea dintre feciori și fete, ca apoi în câșlegi să continue cu nunți zgomotoase. Astăzi șezătorile sunt niște amintiri frumoase povestite de bătrânii satului, iar pentru tinerii noștri par niște povești, care au avut loc aieva.

Sf. Andrei. În credința poporului, în noaptea de către Sf. Andrei, 13 decembrie, se spunea că se deschid mormintele, ies și împlă duhurile pe pământ. De aceea în această seară fetele se vrăjeau și își căutau de noroc. Seara, înainte de culcare, se rugau, își puneau sub cap oglinda, pieptenele, pentru ca noaptea să-și viseze ursitul. Dar cel mai interesant era vrăjitul cu piroștele (colțunași), cu parii.

La o casă se strâneau mai multe fete și fiecare făcea piroște, apoi le puneau pe pragul casei sau pe un pranic (scândură de spălat

hainele). Apoi aducea mîța. A cui piroșcă o mîncea prima, acea fată se mărita mai întîi. Mîța o încuia cu o zi înainte și nu-i dădea mîncare.

În seara de către Sf. Andrei fetele legate la ochi numărau parii din gard, zicînd:

„Nici 9, nici 8, nici 7, nici 6, nici 5, nici 4, nici 3, nici 2, numai acesta unu să fie al meu”.

Apoi însemna cu pleteanca (panglică cu care își împletea părul) parul și a doua zi după asemănarea parului vedea cum va fi ursitul.

Cele mai curajoase fete ieșeau la miezul nopții la răscrucea drumului cu o oglindă și un măr crăpat în patru în mînă și i se arăta în oglindă viitorul soț.

Cineva plătit, în noaptea de Sf. Andrei se ducea într-un sat vecin la o casă cu feciori și fura tăietorul. Îl aducea la casa fetei ca să aducă pețitori. În seara de Sf. Andrei fetele spuneau o rugăciune cu haz: „Andrei vărgat,/ Dă-mi Doamne bărbat./ Hie și cu paie încălțat,/ Numai să hie cu dop în cap./ Și părul prin dop să iasă,/ Numai să mă văd mireasă./ Nu-i bai că m-oi despărți,/ Dar să-mi meargă hiru-n sat (vestea)/ Că și eu m-am măritat”.

Câte și mai câte se făceau în seara de către Sf. Andrei! Feciorii făceau haz de necaz pe seama fetelor și de multe ori le încurcau ițele, ca după aceea să aibă de ce glumi.

Anul Nou. Anul Nou se socotea o sărbătoare de stat și se sărbătorea la școală și puțin în familiile intelectualilor, în rest era o zi obișnuită de lucru.

Crăciunul. Sărbătorile Crăciunului sunt așteptate cu multă bucurie de toată lumea. El se sărbătorește pe 6-7-8 ianuarie după stil vechi.

Înainte Crăciunului se ținea post strict, care în ultimele decenii nu prea se mai respectă. Oamenii își pregăteau casele de sărbători, văruiau, ungeau cu lut pe jos, pentru că în puține case erau podele.

Din povestirile bătrînilor am aflat că prin anii 30 ai secolului trecut oamenii din Bouț trăiau foarte greu, erau foarte săraci. Crăciunul îl întâmpinau cu puținul care-l aveau. Se duceau pînă în Sighet pe jos ca să aducă puțină făină de grâu și o amestecau cu făină de secară ca să poată coace așa - numitul stolnic, care se punea pe masă și nu se mîncea pînă la Sf. Vasile. Masa o lega cu lanțuri (să nu fugă binele din casă), iar sub masă puneau fân sau paie, făcînd ieslea - pat pentru nașterea Domnului. Toate acestea stăteau pînă la Sf. Vasile și numai atunci se mîncea stolnicul. Se mai coceau turte din

făină de mălai (păpușoi). Mălaiul se măcina cu tot cu coceni (ciocleji) ca să fie făină mai multă. Se făcea curechi împlut (sarmale) din păsat de mălai sau aluat uscat, care-l răzăluiau (a da pe răzătoare). Se mai tăia câte un porc în familiile mai înstărite, se brudea pecenea (carnea), cârnații. Se făceau hadaburci cu pecene, cei care aveau. Pe masă nu lipseau fructele, poamele și prunele uscate. Aceste erau bucatele care se puneau la sărbători pe masă. Mesele au devenit puțin mai bogate după anii 60.

Dar sărăcia care bântuia peste tot nu-i oprea pe oameni ca să nu petreacă. Bogăția sufletească era mai mare ca și sărăcia care-i înconjura. Cel mai mult așteptau Crăciunul copiii. Ei se organizau în grupuri mici și îmblau din casă în casă cu colindatul. Drept plată ei primeau câte un colăcuț, mere, nuci și alte fructe. Unele fete se duceau cu feciorii cu colinda, altele așteptau acasă colindătorii. În noaptea de Ajun și în ziua de Crăciun toți se duceau la biserică cu colinda.

Majoritatea colindelor au caracter religios. Ele vestesc Nașterea Domnului, povestesc despre greutățile pe care le-a întâlnit Maica Sfântă ca să-l nască pe Isus, amintesc vinderea lui Isus de către Iuda pentru 35 de arginți, de chinurile și batjocurile care le-a îndurat Isus pe cruce. Multe colinde vorbesc despre neglijența unor persoane a credinței în Domnul și pedepsele ce le așteaptă. Am cules o parte din colinde pe această tematică de la oamenii din sat. Cele mai cunoscute colinde sunt: „În orașul Viflaiem”, „Trei crai de la răsărit”, două variante, „Coborât-au coborât”, în două variante, „Sosât-au ziua cea sfântă”, „Deschide ușa, creștine!” ș.a.

Printre copii erau răspândite colindele „La poalele pomilor”, „Raiule, grădină verde” ș.a.

Colindele se sfârșesc de cele mai multe ori cu anumite formule de încheiere. Aceste sunt foarte variate, exprimând luarea de rămas bun, urări de sănătate, belșug și viață îndelungată, noroc, fericire și voie bună sau aluzii la daruri.

Toate colindele sunt prezentate mai jos.

Cu părere de rău am constatat că astăzi se colindă foarte puțin. Nu mai răsună dealurile de glasurile copiilor și tinerilor. Dacă cu vreo doi ani în urmă mai se auzeau draci, scuturându-și clopotele și craii colindând, astăzi este tristă seara de Crăciun. Începe să dispară „Viflaiemul”, care era mândria feciorilor. Cu vreo 30 - 40 de ani în urmă se făceau câte 2-3 cete numai în Bouș; astăzi nu-i nici una în toată Strâmțura. Erau locuri anumite, unde se adunau „Viflaiemurile” și se luau la întreceri: la trântă; cei mai slabi trebuiau să-și scoată primii masca să se „predeie” și să se împace cu adversarul, apoi se

întreceau la împușcat din zbice. La aceste jocuri participau numai dracii, moșul și baba. Craii stăteau deoparte sau colindau la casele din apropiere. Aici se aduna întreg satul să-i admire și petreceau împreună cu ei. A treia zi de Crăciun „Viflaemul” se dezbrăca și din banii câștigați făceau joc.

Scenariul „Viflaiemului” se prezintă mai jos.

Sfântul Vasile (Sânt Văsâi). Aceasta este sărbătoarea Anului Nou pe stil vechi și sărbătoarea numelui, a celora ce poartă numele de Văsâi sau Vasalie. În zona noastră nu se umblă cu plugușorul, cu sorcova, cu semănatul ca prin Bucovina și Moldova. Nu se maschează, nu se joacă „Capra”, „Căluțul”, „Malanca” și alte scenete practicate în alte zone folclorice. La Sf. Vasile se duc porțile de la casele unde sunt fete, le urcă în copaci sau le duc la alte case.

Bobotează (Iordanul). La Bobotează toată lumea care umblă la biserică se duce după apă sfințită, iar înainte de Bobotează umblă preotul pe la casele oamenilor cu Iordanul.

Sfântul Ion (Sânt Ion). Sunt sărbătoriți cei ce poartă numele Ion. Acum nu se colindă la Sf. Ion, cu toate că am înregistrat colinda „Am init gazdă Ion”; ea se colinda cu mulți ani în urmă.

Sărbătorile de iarnă la români au fost întotdeauna aducătoare de frumusețe. În aceste zile oamenii sunt bine dispuși, lăsând la o parte greutățile, făcând ca în sufletele și în casele lor să sălășluiască doar odihna, bucuria și voia bună. Ei sunt mai aproape de Dumnezeu, mai buni ca oricând.

Viflaiemul. Viftaimul este o ceată din 10-12 feciori de diferite vârste care umblă cu colinda din Ajunul Crăciunului și în următoarele două zile, însoțiți de mai mulți amatori, de la o casă la alta. Viflaimul este compus din Irod, îmbrăcat în haine românești, de fată, Crai Verde, Crai Roșu, Crai Negru, îmbrăcați la fel în haine românești de fată, culoarea sumnei (fusta) reprezintă denumirea craiului. Păcurarul - un fecior îmbrăcat tot în haine românești feciorești. Moșul se îmbracă într-un cojoc mișos întors pe dos, cu traistă, cu botă și clopote legate pe un lanț de spatele moșului. În babă se îmbracă un fecior în haine românești de femeie mai în vârstă, purtând la gât un clopoțel și în mână o seceră. În cap Irodul și Craii poartă așa-numitele „tivere”, un coif confecționat din carton în formă de coroană regală și ornamentat foarte frumos. În mână, ei poartă câte o cărjă împrumutată de la bătrânii satului. Ceilalți feciori (4-5) se îmbracă în draci și își pun pe ei niște haine vechi. Pe ele se cos zdrențe (panglici de diferite culori rupte iarăși din haine mai vechi) și o mulțime de clopote care uneori cântăresc aproximativ 50 de kg. Pe cap poartă mască făcută din piele

de capră, cu coarne de capră sau făcute din sârmă spinoasă să nu poată fi scoase ușor din cap. Ele sunt ornamentate cu iscusință. Și moșul poartă pe cap o mască din piele de miel. Dracii poartă cu ei bice confecționate din piele, sârmă moale și în capăt ață de mătase, care se împletesc pe rând și se face un nod trainic. Dracii se întrec în arta de a împușca din bice și în sonoritatea lor. Ajungând la casele oamenilor, ei își scutură clopotele și cer bani (coldușea). Dracii îi apără pe crai ca nimeni să nu le distrugă hainele.

VIFLAIEMUL

(Dramă cu caracter religios) Întră în casă păcurarul și întreabă:

Preamărite domn de casă,
Eu vi-s o persoană aleasă.
Vi-s trimis ca un vestitor
De la ai mei poruncitori.
Dacă vreți, dacă voiți
Ceata noastră s-o primiți?
Ei vor face pomenire
De-a lui Isus Cristos venire.
O, naștere Cristoase,
Toată trupa întră-n casă.
Amin!

Întră în casă Irod și cei trei crai și colindă:

Întră Iosif cu Măria
În Viflaiem să se-nscrie.
Într-un sat lângă oraș
Născu pe Cristos în faș
Pe fiul cel din vecie
Ce l-a trimis Tatăl mie.
Ea să-l nască, ea să-l crească,
Să ne mântuiască!

Irod:

Eu-s Irod împărat!
Pe cal am încălecat
Sabia în mână am luat
Trei mii de prunci mici am tăiat
Cerul și pământul s-au cutremurat
Amin!

Crai Verde:

Eu-s Crai Verde, vi-s numit
Și vin de la Răsărit
Oameni buni, de viță mare!
Faceți la voi întrebare
- Unde este așezat
Cei mai nou împărat?
Care din cer a venit
Să se nască pe pământ?
Amin!

Crai Roșu:

Eu-s Crai Roșu vi-s numit
Și vin de la răsărit
Nu știu poate, nu știu ba
Oi vedea dacă - oi întră.
Irodul are trei culori
Și cu sufletul e dator!
Amin!

Toți colindă:

Trei crai de la Răsărit
La închinare și-au venit
Daruri scumpe aducând,
Și către Cristos zicând:
- Culcă-te - mpărat ceresc
În sălaș dubiducesc.
Te culcai pe fân uscat
De îngeri înconjurat
Craii te vor lăuda
Și mărire îți vor da.
Slavă întru cel de sus
Și pace până-n apus!
Hai dați păstori până la zare,
Până la lumina cea mare,
S-aducem daruri frumoase și cântece.
Amin!

Moșul:

Îhî, din

Crai verde:

Poruncă, preamărite împărat!
Ce vești de rău, de bine
Pot să aud de la tine?

Prin stări și prin cărări
S-au aprins de oameni răi,
De domni și împărați
Cu coroane încoronați!
Amin!

Irodul:

Ce spui, de unde vii, de unde călătorești?
Sânt călare pe un cal,
Sânt filozof și crai.
Vin din partea Răsăritului,
Trec în partea Nazaretului.
Să mă-nchin lui Cristos
Ce se numește Mesia.
Amin!

Irod:

Dar așa cum vorbești
Ce fel de crai mare ești?
De iau sabia la mână,
Pe loc vă fee țărână!
Amin!

Crai verde:

Vino sabie din teacă
Să vorbesc cu tine oleacă,
Iată ferul ascuțit,
O să-ți meargă ție în gât!
Amin!

Crai roșu:

Iată-i și pe eștea doi
Cum se gata de război
- Ei nouă ne vor face,
Ce nouă nu ne place.
Cu-n cuvânt i-om șterge de pe pământ!
Pământul sub noi a plânge.
Ș-om vedea cine-a învinge!
Amin!

Crai negru:

Nu vă temeți, voi păstori,
Că eu-s înger păzitor,
Și al morților muritor.
Moartea de se va scula
Eu pe voi nu voi lăsa.

Aici se va crăpa pământul,
Aici le voi face mormântul
Amin!

Irodul:

Vai și amar de-a mea domnie
Stau cu dracii de soție.
Stau și nu mă pot a scoate,
- Unde ești, iubită moarte?
- Cine ești, de unde ești?
De la ușă ciocănește,
Îmbrăcată femeiește
Și grăiește bărbătește.

Baba:

Vezi Iroade, ce-ai făcut,
Dacă în Cristos n-ai crezut?
Vine moartea să te-apuce,
Dintre cei vii să te arunce,
Între cei morți să te culce.

Irod:

Iartă-mă de astă dată,
Că îți dau coroana
Și împărăția toată!

Baba:

Nu te iert, că ești al meu!
De te ating cu arcul,
Te scutoară dracul!
(Se scutoară dracii)

Irod:

Măi Anton scoală și pe Siiidon!

Păcurarul:

Scoală, scoală Siiidon,
Nu te-ai înfiat de somn?
Că soarele sus strălucește
Și turma în câmp sosește!
Amin!

Moșul:

Fie soarele cât de sus,
Precum soarele mi-a spus,
Că bătrânul Silidon
Nu se satură de somn.
El ca pruncul mititel,

Doarme bine ca și un miel.
Lăsați să se hodiească,
Dacă vreți să vă slujească!
Moșul îmbla printre oi
Ca și două strigoi,
Băgau-ar dracul lemne-n voi!

Crai roșu:

Auzit-ați voi păstori,
Ai morților muritori,
Că astăzi ni s-a născut
Domnul Cristos înfășiat!
Amin!

Moșul:

Auzit-am ca prin vis,
Precum ochii am deschis.
Lăsând somnul la pripare
Și plecam la închinare.

Păcurarul:

Stați fraților păstori!
Dacă vreți la închinare,
Trebuie a duce ceva daruri.
Alte cele nu-i ce duce
Decât urdă dulce!

Crai negru:

Să vă spun din trecut
Și eu ce am văzut
La cer lumină mare,
La Răsărit o zare.
Păstorii noștri fluierau,
Oile se bucurau.

Păcurarul:

Îmblat-au moșul la „oșcolă”?

Moșul:

Îmbiat moșul pe lângă „oșcolă”.

Păcurarul:

Știe moșul rugăciunile?

Moșul:

Știe moșul minciunile.

Păcurarul:

A tatălui!

A fiului!

Moșul:

A fiu-tău!

Păcurarul:

A spiritului.

Moșul:

Mai spirit e sufletul lui Isus Cristos ca la voi
toți!

Toți colindă:

Vezi, Iroade, ce-ai făcut,

Dacă în Cristos n-ai crezut?

Mare oaste am ridicat

Și în Viflaim ai intrat

Trei mii de prunci ai tăiat.

Și-ai tăiat în sânge rece

Patru mii patrusprezece!

Colindă și joacă moșul:

Mărire lui Dumnezeu

Să trăiască fiul său!

Și jos pace pe pământ

Mântuirea a venit.

Omul să se-nveselească,

Omul să se mântuiască

De durerea cea cerească.

Și de-acuma fie, fie

De acum până în vecie.

Cristoase, mărire fie-fie

Amin!

Colindă:

În Cristos ne-am botezat,

În Cristos ne-am și îmbrăcat!

Amin!

Ceata pleacă, gazdele le plătesc și le dau câte un pahar de vin.

(Bodnar Gheorghe a lui Vasalie,

1 ianuarie, 1967, Bouțul Mic.)

COLINDE LA POALELE POMILOR

La poalele pomilor

Pasc oile domnilor,

Mare iarnă o picat

Oile tăte o zderat.
Dumnezeu le-o auzât
Drept la ele o coborât
C-un steguț de fân în mână.
Pe unde s-o strohuit
Mândre flori o răsărit.
De cunună fetelor,
De stucioc feciorilor,
De hrană oițelor.
(Pilipineț Dumitru a lui Gheorghe,
iulie 1956, Bouțul Mare,
15 decembrie 2006)

LA POALELE POMILOR

La poalele pomilor
Pasc oile domnilor.
Este o oaie bălăică,
Nici nu be, nici nu mănâncă.
- Ce nu bei, ce nu mănânci?
- Cum oi be, cum oi mânca,
C-am auzit, că mă vreți da.
Nu mă dară-ți la păgâni
Să mă pască printre spini.
Dar mă dară-ți la creștini
Să mă pască-ntre cetini.
Nici corindă nu-i mai multă
Să trăia' cine-ascultă.
Să ne trăia' și pe noi
Să mai colindăm la voi
(Zmăcală Măria lui Vasâi,
mai 1937, Bouțul Mic,
12 decembrie 2006)

COBORAT-AU COBORÂT

Coborât-au coborât
Domnu Cristos pe pământ
Lui luda i-o fost urât,
Iuda iubitor de bani,
L-o vândut la ai săi dușmani.

Dept cu 35 de bani.
Bani-n palmă când i-o pus,
Luatu-l-o și l-o dus.
Pe dealul Golgote-n sus.
Pe cruce de brad l-o pus.
Cu sulița l-o străpuns,
Trei picuri de sânge-o curs.
Sângele nevinovat,
Îi păcat pe jos vărsat.
Luna - n sânge s-o-mbrăcat,
Stelele s-o-ntunecat.
Stelele și-au căzut toate,
Nu le-o fost vremea de moarte.
Noi corinda o gătam,
Sus la ceruri o-nălțăm.
Jos la gazde o-nchinăm.
Și o-nchinăm cu vesel bun,
C-am ajuns mândru Crăciun.
Și găzdoaia sănătoasă,
Să puie tăte pe masă.
(Zmâcală Măria a lui Vasâi,
mai 1937, 12 decembrie 2006)

TREI CRAI DE LA RĂSĂRIT

Trei crai de la răsărit,
Și-au mers, după cum cetim,
Cu steaua au călătorit.
Până la Ierusalim.
Și colo dacă-au ajuns
Steaua lor li s-a ascuns.
Și le-a fost a se plimba,
Prin oraș a întreba
Unde s-a născut, zicând,
Un crai nou de curând.
Iar Irod împărat,
Auzând s-a tulburat
Zicând: - Mergeți și aflați
Și mie-mi înștiințați,
Să merg să mă-nchin și eu
Ca unuia Dumnezeu.

Craii dacă și-au plecat
Steaua iar s-o arătat.
Și-au mers până ce au stătut,
Unde-au fost Cristos născut
Și cu toți s-au bucurat,
De Cristos dacă-au aflat
Cu daruri s-au închinat
Ca la un mare împărat
Și-napoi dacă au purces,
Pe altă cale au mers.
Precum le-a fost lor prezis
îngerul noaptea lor prin vis.
Iar Irod împărat
Văzând că s-au înșelat,
Foarte rău s-a păcălit
Oste mare și-au pornit.
Și-n Viflaim au intrat,
Mulți copii mici au tăiat.
De la doi ani mai în jos
Ca să-l afle pe Cristos.
Pe Cristos nu l-aflat,
Că Dumnezeu l-o scăpat
Stai Iroade, scump Irod,
Mare-i blăstăm de norod.
Nefiind el bucuros,
De nașterea lui Cristos.
(Ofrim Ion a lui Gheorghe, 1944,
Bouțul Mic, 10 decembrie 2006)

RAIULE, GRĂDINĂ VERDE !

Coborât-au coborât,
Domnu Cristos pe pământ
Să vadă la fiecare,
Care ce credință are.
Dar Cristos a văzut bine,
Că credință nu-i la nimeni.
Nu-i la mic și nu-i la mare,
Nu-i la întreaga adunare.
Dumnezeu s-a supărat
Și așa l-e-o cuvântat:

- Vai săracilor de voi,
Cum voi trimite un război
Ca să v-aduceți aminte
Că și-n cer aveți părinte.
Un părinte iubitor
Un părinte iubitor
Ce v-aduce sărbători
O, părinte bun și sfânt,
Faci dreptate pe pământ
Și se răscoală lumea toată
Să bată fecior pe tată.
Frați cu frați nu s-or iubi.
Nici copiii cu părinții.
Ș-atunci sfârșitul va fi.
După fiecare două versuri se repetă versurile:
Raiule, grădină verde,
Maica Sfântă-n tine șede!
sau
Isus de nu se naștea
Lumea iadului era!

SEARA CRĂCIUNULUI NOST

Sara Crăciunului nost
Mare bucurie a fost.
Și-au fost bucurie-n lume.
Pentru cea mare minune.
Și-au pornit călătoria
Iosif cu Sfânta Măria.
Și s-au dus într-un oraș
Să ceară puțin lăcaș
Orașul era plin tare,
Pentru că loc nimeni n-are,
I s-au dus la cei săraci
Într-un grajd cu oi și vaci.
Acolo a născut Măria
Pe Isus Cristos - Mesia.
Veniți toți să-l laudăm,
De el să ne bucurăm.
(Borca Nița a lui Ion, 1951,
Bouțul Mic, 17 decembrie 2006)

O, CE VESTE MINUNATĂ!

O, ce veste minunată,
În Viflaim se arată.
Cerul strălucea, îngerii veneau
Pe o rază curată.
Păstorii cum auziră
Spre lăcașul sfânt porniră.
Unde au aflat
Prunc luminat
Și îl prea măriră.

Refren:

Ei fluierau, îngerii cântau
Cu rugă fierbinte.
Păstorii văzând în zare,
În cer o lumină mare.
Cerul strălucea,
Îngerii veneau,
Pe o rază curată

Refren:

Astăzi s-a născut
Cel fără de început.
Cum au zis prorocii.
În colibă păstorească
Vrut-au să se nască
Fiul său cel sfânt.
Nouă pe pământ
Să ne mântuiască.
Astăzi s-au născut
Cel fără de început.
Cum au zis prorocii.

TREI CRAI DE LA RĂSĂRIT

Trei crai de la răsărit,
Cu steaua au călătorit.
Da și ceea ce n-a fost este,
Da-i mândră mănăstire
Cu prăguțuri de marmuri,

Cu ferești de mătasuri,
Cu prăguț de ceară sfântă
Da ș-acolo cine cântă?
Cântă, cântă maica sfântă
C-un pruncuț micuț la țată.
Pruncu plânge, stare n-are,
Mama nu-i poate așezară
- Taci fiule, taci pruncule,
Că ție mama ți-a da
Două mere, două pere,
Două țâțe-ntre roureie
Și te-i juca în rai cu ele.
Să ne trăiască găzdoaia
Până a hi la cap ca oaia.
Să ne trăiască și găzducu,
Până a hi la cap ca țapu.
(De la Ofrim Ion a lui Gheorghe,
1944, din Bouțul Mic,
10 decembrie 2006)

SUS LA POARTA CERULUI

Sus la poarta cerului,
În mijlocul raiului
Este-o casă de mătăasă,
De îngeri împrejurată.
Și în e cine șede?
- Șede, șede Maica sfântă
Cu-n fiuț micuț la țată.
Tăt închină și suspină.
Taci maică nu suspina.
(Zmăcală Măria a lui Vasiie,
mai 1937, din Bouțul Mic, 12 decembrie 2006)

PE STRĂZILE VIFLAIMULUI

Pe străzile Viflaimului
(Seara de Crăciun)
Îmblă Maica cu Iosif.
În orice poartă bătea,
Nimeni nu-i descuia.

Și umbla din casă în casă
Nimeni nu vrea să-i primească.
Cât de frumos îi ruga
Nimenea nu-i asculta.
Și când din oraș să iasă,
Se opri se la o casă.
Un tânăr în poartă sta.
Și frumos îl întreba:
De unde sânteți drumeți?
Tocmai de la Nazaret
Fie-ți milă, tânăr bun
Și nu ne lăsa în drum.
Afară-i târziu și noapte,
Maica sfântă nu mai poate.
Tânărul fiind milos
îi răspunde bucuros
Nu departe de oraș
Are tata meu un grajd.
Eu acolo duce-m-oi
Pat moale așterne-l-oi.
Pat moale de grâu uscat
Ca la un mare împărat.
Și acolo pe fân jos
S-a născut domnul Cristos.

AM INIT GAZDĂ ION

Am init gazdă Ion
Pe o creangă de țitron,
Am init să te-ntrebăm:
- Slobod îi să corindăm?
Am init a te-ntreba:
- Slobod îi a corinda?
Noi sântem vreo doi creștini
Țânem legea din bătrâni.
Noi sântem creștini frumoși,
Țânem legea lui Cristos.
Legea lui Cristos cea dulce
Pentru noi o fost pe cruce.
(Zmâcală Măria a lui Vasâi,
mai 1937, 12 decembrie 2006)

SOSÂT-AU ZIUA CEA SFÂNTĂ

Sosât-au ziua cea sfântă (2 ori)
Mândră-i seara de Crăciun
A Domnului prăznuită.
Mândră-i seara de Crăciun!
În patru colțuri de lume
La tăt omu' pe-a lui nume.
Îngerii și-or trâmbița
Domnii și-mpărați și-or plânge,
Că nu s-or descumpăra
Nici cu aur, nici cu argint
Făr' cu sânge drept și sfânt
Pe cei buni i-or încuie-i-or
Încuie-i-or într-un noru
La binele tuturoră.
Pe cei răi i-or încuie-i-or
Încuie-i-or într-o pcheatră
Lumina să n-o mai vadă.
Focul peste ei va trece
Hi-vor țâpote boghete.
Cu gura și-or țâpoti,
Trupu-n foc li s-or topi
Nici corindă nu-i mai multă
Să trăiască cine ascultă.
(Borca Nița a lui Ion, iunie 1951,
Bouțul Mic, 17 decembrie 2006)

ÎN ORAȘUL VIFLAIEM

În orașul Viflaiem
Veniți boieri să-l vedem,
Că astăzi ni s-au născut
Prorocirea de demult.
Că ni s-a născut Cristos
Mesia - cap luminos!
Din Fecioara Măria
Și din neamul lui Avraam.
Din sămânța lui David,

Din duhul sfânt zămislit.
Trei crai de la răsărit
La închinare și-au venit.
Daruri scumpe aducând,
Și către Cristos zicând:
- Culcă-te-mpărat ceresc
În sălaș dubiducesc.
Te culcai pe fân uscat
De îngeri înconjurat.
Craii te vor lăuda
Și mărire îți vor da.
Slavă întru cel de sus
Și pace până-n apus.
Noi corinda o gătam,
Sus la ceruri o-nălțăm,
Jos la gazde o-nchinăm.
Corinda-i trabă plătită
Și c-un lităr de palincă
(Buga Axenia a lui Ion, noiembrie 1942,
Bouțul Mic, 17 decembrie 2006)

COLINDA PRUNCILOR DE ȘCOALĂ

Se cuvine la Crăciun,
Tot omul să fie bun.
Cei mai mici și cei mai mari
Mai ales pruncii școlari.
Toți pruncii să ne-adunăm
Și lui Cristos să ne închinăm.
Lui Mesia cel dorit,
Lui Cristos cel preamărit!
Că acest pruncuț frumos
A venit spre al nost folos.
Să ne scape de perire,
Să ne ducă-n fericire.
Fericirea cea cerească
Cine vrea s-o moștenească.
Să se-nchine lui Cristos,
Mesia cel prea frumos!

COLO SUS ÎN VREMEA CEEA

Colo sus în vremea ceea
în frumoasa Galilea.
O fecioară vețuia
Și Mana o chema.
Nazaret i-a fost orașu,
Unde ea avea lăcașul,
Într-o zi Măria sta
Singură și se ruga.
Dar deodată ce văzură?
Toată casa se împlură
De-o lumină lucitoare,
Ca lumina de la soare
Îngerul Gavril intrase
La Sfânta Fecioară-n casă.
Și din zbor cum se oprise:
- Bucură-te! îi grăise.
Ea văzând s-a spăimântat,
Întru sine s-a-ntrebat?
- Doamne, ce să fie oare
Este voarbe de onoare?
Îngerul a zis - Mărie,
N-ave teamă, pace ție!
Sânt al Domnului trimis
- Nu te-nspăimânta! a zis.
Nu te-nspăimânta, Măria,
Că vei naște pe Mesia.
Fiul Domnului va fi
Și Cristos se va numi!
Mama când o auzât
Cu smerenie o zâs:
- Dacă așe vre Cel de sus,
Fie mie cum me-ai spus.
(Iovdii Nița A lui Ion, 1950, Bouțul Mic, 24
decembrie 2006)

TREI PĂSTORI SĂ ÎNTÂLNIRĂ

Trei păstori să întâlnească
Și așa se sfătuiră:

Haideți fraților să mergem,
Floricele să culegem.
Și să facem o cunună,
S-o-mplitim cu voie bună
Și s-o ducem lui Cristos,
Să ne fie de folos nouă și la neamu nost.
(Iovdii Nița a lui Ion, 1950, Bouțul Mic,
20 decembrie 2006)

DUMNEZEU DINTR-UN ÎNCEPUT

Dumnezeu dintr-un început
Mândră lume o făcut
Ș-o făcut și pe Adam
Și din el și pe Eva.
Pe Adam l-o pus în rai,
Mai mare ca pe un crai.
Fără cel mai puțin bai.
I-a dat numai o poruncă,
Nu mare și foarte mică,
Să nu o calce adică.
Dintr-un pom să nu mănânce,
De-ar fi oricât de dulce
Că acela îl va duce.
Dar vine un șerpe veninos
Și atârnă o crancă-n jos
Și rupe un măr frumos
Și i-l dă lui Eva jos.
Eva din el o mușcat
Și l-o dat și lui Adam
Adam din el o mușcat.
Dintr-odată s-o înecat
Dumnezeu o auzit
Și la el o coborât
- Măi Adame, ce-ai lucrat?
- Doamne, Eva mi l-o dat
- Dar tu, Evo, ce-ai lucrat?
- Doamne, șarpele mi-o dat
- Tu, Adame îi mere jos,
Și-i lucra ca un păcătos
Până s-a naște Cristos!

Și tu, Evo, jos îi mere
Și-i naște prunci cu durere.
Pentru că l-ai înșelat
Pe strămoșul nost Adam.

O, IROADE, CE-AI FĂCUT

O, Iroade împărate
Mii de mame-s supărate
C-ai făcut un mare rău,
Negândind la Dumnezeu.
Ai ucis nenumărați
Prunci sărmani nevinovați,
Patrusprezece de mii,
Mărunțai sărmani copii.
De doi și mai în jos
Vrând să tauă pe Cristos.
Îngerii s-au speriat,
Dumnezeu s-a mâniat
Rânduind-a Dumnezeu
Împărat în locul tău
Pe Mesia ce-l dorit,
Pe Cristos cel preamărit
(Iovdii Nița a lui Ion)

LISTA INFORMATORILOR

1. Bodnar Gheorghe a lui Vasile, 1967, Bouțul Mic
2. Borca Nița, a lui Ion, 1951, Bouțul Mic
3. Buga Axenia, a lui Ion, 1942, Bouțul Mic
4. Gandic Calina a lui Toader, 1921, Bouțul Mic
5. Gandic Ion a lui Gheorghe, 1952, Bouțul Mic
6. Iovdii Nița a lui Ion, 1950, Bouțul Mic
7. Pilipineț Dumitru a lui Gheorghe, 1956, Bouțul Mic
8. Popovici Anuța a lui Gheorghe, 1924, Bouțul Mic
9. Zmâcală Maria a lui Văsâi, 1937, Bouțul M